

POSUDOK OPONENTA HABILITAČNEJ PRÁCE

Autor: ***PhDr. PaedDr. Martina Kosturková, PhD.***

Názov : ***Konceptualizácia kritického myslenia
so zameraním na pregraduálnu prípravu v odbore učiteľstvo***

Oponent: ***doc. Mgr. Mariana Sirotová, PhD.***
Katedra pedagogiky FF UCM v Trnave,
Nám. J. Herdu 2, Trnave 917 01

Odbor habilitačného konania: ***pedagogika***

Habilitantka PhDr. PaedDr. Martina Kosturková, PhD. predkladá ako habilitačnú prácu vedeckú monografiu, ktorá je jedným z výstupov projektu VEGA č.1/0174/20 Integrácia morálneho usudzovania a kritického myslenia do pregraduálnej prípravy študentov učiteľstva a súčasne projektu KEGA č. 025PU-4/2020 Rozvoj morálneho a kritického myslenia študentov v učiteľských študijných programoch. Táto skutočnosť potvrdzuje nielen záujem, ale aj intenzívne a dlhodobé riešenie spracovanej problematiky habilitačnej práce zo strany habilitantky. Autorka habilitačnej práce si stanovila náročný cieľ, pri dosiahnutí ktorého adekvátne využila svoje odborné poznatky a skúsenosti.

Tému habilitačnej práce konceptualizácia kritického myslenia so zameraním na pregraduálnu prípravu v odbore učiteľstvo môžeme považovať za aktuálnu a zmysluplnú. Kritické myslenie je považované za jednu z dôležitých prenositeľných kompetencií, ktoré je potrebné rozvíjať u vysokoškolských študentov. Túto skutočnosť potvrdzujú mnohé domáce i zahraničné dokumenty, aktuálne aj Štandardy pre študijný program vydané Slovenskou akreditačnou agentúrou pre vysoké školstvo. Špecifikácia problematiky kritického myslenia na oblasť pregraduálnej prípravy učiteľov je o to dôležitejšia, že úlohou učiteľov je rozvíjať osobnosti svojich žiakov, tak aby sa stali kriticky mysliacimi ľuďmi, ktorí dokážu celoživotne napredovať a pozitívne meniť našu spoločnosť.

Vedecká monografia má logickú štruktúru publikácie v tejto kategórii, kde autorka spracovala teoretické a empirické zázemie problematiky. Habilitačná práca sa skladá z piatich kapitol. Teoretickú časť práce tvoria prvé tri kapitoly. V tejto časti práce si habilitantka stanovila štyri ciele:

- predstaviť historickú podobu kritického myslenia a teórií v chápaní vybraných osobností,
- prostredníctvom analýzy dospieť k definovaniu pojmu a sumarizovať možnosti jeho operatívneho vymedzenia,

- na základe komparácie rôznych modelov špecifikovať komponenty kognitívnej a afektívnej domény, ktoré by mohli byť prijateľné ako všeobecný konsenzus pre kritického mysliteľa,
- prostredníctvom reflexie vlastných experimentálnych zásahov predstaviť teoreticko-aplikačný model procesu kritického myslenia.

Po preštudovaní teoretických východísk konštatujem, že habilitantka všetky stanovené ciele splnila. Prvé dva ciele autorka dosiahla v spracovaní prvej kapitoly vedeckej monografie Východiská skúmania kritického myslenia, v ktorej predstavila historický pohľad na podobu kritického myslenia od najstarších čias až po súčasnosť a prostredníctvom kritickej analýzy vývoj definovania kritického myslenia. Tretí definovaný cieľ autorka dosiahla v spracovaní druhej kapitoly Konceptualizácia kognitívnych zručností a afektívnych dispozícií kritického myslenia. Na základe analýzy a komparácie viacerých modelov v kognitívnej rovine sa autorka napokon priklonila v preferencii k modelu Facioneho, ktorý napomáha jednotlivcovi plynulo prechádzať procesom kritického myslenia. V afektívnej rovine opäť komparovala viaceré modely, v ktorých sa jednotlivé komponenty a subkomponenty prelínali. V závere kapitoly predstavuje operatívne vymedzenie schopností a dispozícií kritického myslenia. Splnenie posledného cieľa teoretických východísk habilitačnej práce je možné identifikovať v tretej kapitole Konceptualizácia procesu rozvoja kritického myslenia, v ktorej okrem iného habilitantka uvádza aj vlastný model procesu kritického myslenia.

Empirickú časť práce tvoria nasledujúce dve kapitoly. Autorka jasne zadefinovala vedecký problém v podobe otázky: Aké koncepty sa skúmajú vo vedeckej rovine v problematike kritického myslenia na Slovensku a v zahraničí? Rovnako je potrebné konštatovať, že k definovanému problému adekvátne stanovila cieľ a výskumné otázky. Cieľom empirickej časti habilitačnej práce bolo:

- analyzovať oblasti, ktoré boli súčasťou skúmania kritického myslenia v domácej a zahraničnej vedeckej sfére v rokoch 2015 – 2020,
- komparovať tieto domáce a zahraničné štúdie,
- špecifikovať oblasti dôležité na inováciu pregraduálnej prípravy učiteľských študijných programov v súlade s celosvetovými požiadavkami na profil absolventa pre trh práce.

V štvrtej kapitole Metodologické zameranie skúmania kritického myslenia vo vedeckej sfére habilitantka okrem predstavenia výskumného problému, cieľa a výskumných otázok zreteľne uviedla proces výberu štúdií do systematického mapovania, vybrané charakteristiky výberového súboru a organizáciu a etapy výskumu. Autorka ako základnú metódu empirického šetrenia zvolila kvantitatívnu obsahovú analýzu vedeckých štúdií prostredníctvom systematického mapovania veľkosti súboru $n=50$ v oboch kategóriách domácich a zahraničných štúdií. Jasne zadefinovala analytické kategórie a tak predišla skresleniu výskumných zistení, ktoré sa často vyskytuje pri použití metódy obsahovej analýzy textových dokumentov. V piatej kapitole Oblasti kritického myslenia – predmet vedeckého skúmania ako inšpirácia na redizajn pregraduálnej prípravy prezentovala najdôležitejšie zistenia empirického výskumu diferencovane za kategórie domácich a zahraničných štúdií. Zistenia následne komparovala s vyvodením základných odporúčaní pre inováciu študijných

predmetov v učiteľských študijných programoch s dôrazom na celosvetové požiadavky na profil absolventa pre trh práce.

Z uvedeného vyplýva, že habilitačná práca je dobre vyvážená čo do obsahu jednotlivých kapitol, teoretickej a empirickej časti práce, podáva kvalitný prehľad, ale aj analýzu a kritické zhodnotenie spracovanej problematiky. Oceňujem, že autorka k spracovaniu teoretického a metodologického zázemia habilitačnej práce použila rozsiahlu domácu i zahraničnú vedeckú literatúru (427 záznamov v zozname použitej literatúry). Vyjadrovaciu schopnosť autorky je možné charakterizovať ako vedeckú, ale zároveň zrozumiteľnú.

Percento protokolu o kontrole originality je 7,18% čo nie závažným zistením vzhľadom k spracovanej problematike. Čím viacej prác v Centrálnom registri záverečných prác sa venuje spracovanej problematike, tým sa zvyšuje aj percento zhody. Percento zhody považujem za nízke a po preštudovaní protokolu môžem konštatovať, že zhodný text je v prevažnej miere riadne označený ako parafrázovaný či citovaný.

Záverečné hodnotenie habilitačnej práce

Záverom môžem konštatovať, že predkladaná habilitačná práca Konceptualizácia kritického myslenia so zameraním na pregraduálnu prípravu v odbore učiteľstvo spĺňa požiadavky kvalitnej vedeckej monografie z teoretického a metodologického pohľadu. Habilitantka preukázala nielen záujem o spracovanú problematiku, ale aj na základe svojho vedecko-výskumného bádania v kontinuálnej nadväznosti a v spätosti s vlastnou profesijnou činnosťou prenikla do zložitej problematiky rozvoja kritického myslenia a implementovala ho do pregraduálnej prípravy učiteľov. Habilitačná práca je tak prínosná nielen pre rozvoj pedagogiky ako vedy, ale aj pre edukačnú prax. Súčasná doba si vyžaduje učiteľa kriticky mysliaceho, rozhodného a morálne charakterného, ktorý sa nielen flexibilne a správne rozhoduje, ale dokáže aj rozvíjať osobnosti svojich žiakov ich osobný i spoločenský progres. K habilitačnej práci nemám žiadne pripomienky a otázky k obhajobe.

Habilitačnú prácu odporúčam k obhajobe v odbore habilitačného konania pedagogika

V Trnave, dňa 27. 9. 2021

